

[Udenrigsministeren.]

mødet, bidrager til at bære vidnesbyrd om den positive ånd, hvori de vestlige lande forberedte deres deltagelse i topmødet. Man nærede håb om afspænding og om en begyndende løsning af de store internationale problemer. Det var disse håb, der foreløbig blev tilintetgjort i Paris i midten af maj.

For hvor lang en periode disse håb må afskrives, kan vi ikke vide endnu, og det er utvivlsomt rigtigt, at man ikke skal overdramatisere virkningerne af topmødets sammenbrud.

En ny international krisesituation er ikke blevet resultatet. Fra de tre vestmagter fremkom der samtidig med sammenbruddet en erklæring om, at det fortsat var deres overbevisning, at alle udestående internationale spørgsmål bør løses ved fredelige midler ad forhandlingens vej, og at de fortsat var rede til sådanne forhandlinger på ethvert passende tidspunkt. Khrustjev har tilkendegivet tilsvarende synspunkter og har desuden omtalt et nyt topmøde som en mulighed inden for 6—8 måneder.

Fra dansk side kan vi kun ønske, at et nyt topmøde må blive holdt, så såre forudsætningerne for det er til stede. Men jo stærkere omstændighederne omkring majtopmødets forlis dramatiseres, des større vanskeligheder lægges rent faktisk i vejen for et nyt topmødes indkaldelse. Før en ny præsident er valgt i USA, og før han har sat sig ind i sit nye embedes funktioner, skal man næppe vente et nyt forsøg gjort.

De erfaringer, der i løbet af maj måned er indhøstet, kunne tydes i retning af, at topmødet er et så følsomt redskab i de internationale forhandlinger, at det i hvert fald bør suppleres med metoder, der i mindre grad gør sig til centrum for hele verdens mest årvågne, ja, næsten pågående opmærksomhed, og hvor de ledende statsmænd personligt er mindre direkte involveret. Med andre ord, at man skulle søge efter metoder, der kan lede til international forhandling på mere stillfærdig vis. Dette peger i retning af, at det traditionelle diplomati i højere grad burde anvendes. Svagheden ved de traditionelle fremgangsmåder er naturligvis, at det i hvert fald hidtil synes at have været umuligt at nå

frem til situationer, hvor begge parter i lige grad har villet udstyre forhandlerne med instruktioner, der gav dem kompetence på de politisk afgørende punkter.

Den omstændighed, at afrustningsforhandlinger i 10 magts kommissionen i Genève fortsætter, er vel netop et eksempel på styrken og svagheden ved denne form for forhandlinger.

Det samme gælder drøftelserne i Genève om indstilling af kernevåbenforsøgene. Her er der i princippet opnået enighed om en traktat om forbud mod kernevåbenforsøg, bortset fra forsøg under jorden med mindre sprængladninger. Vestmagterne har endvidere erklæret sig villige til at acceptere et moratorium, for så vidt angår de sidstnævnte forsøgssprængninger under jorden. På vestligt forslag er der endelig opnået enighed om at indlede en videnskabelig konference om muligheden for kontrol med underjordiske sprængninger. Denne konference er påbegyndt i Genève den 11. maj i år, og synes ganske uberørt af topmødets sammenbrud. Men til trods for at man på disse områder synes at være ganske nær ved et positivt resultat, skal man ikke være sikker på, at dette nås. Topmødets fiasko vil påvirke atmosfæren i Genève, og i en situation, hvor statsmændene end ikke nåede frem til at tale med hinanden, er det langt fra sikkert, at forhandlerne i Genève kan nå til enighed.

Affæren omkring det amerikanske U2 fly og andre fremførte eksempler på spionage stormagterne imellem er udtryk for ubehagelige realiteter, dels for spænding og mangel på tillid mellem de to store magtgrupperinger, dels for at den tekniske udvikling på ødelæggelsesmidlernes område har nået et stadium, der indebærer en risiko af uoverskuelig rækkevidde. Denne risiko forøges ved, at der i hver af grupperne uophørlig sker nye videnskabelige og tekniske opdagelser, som søges holdt hemmelige parterne imellem, og som derved skaber frygten for overraskelsesangreb. Det er dette overraskelsesmoment, som landene gennem deres hemmelige efterretningsvæsen prøver at gøre mindre. Udviklingen af kæmpemæssige radaranlæg og af fotografende kunstige himmellegemer er udtryk for samme stræben efter en større sikkerhed mod overraskelsesangreb.